

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Спеціальна моніторингова місія в Україні

ТЕМАТИЧНИЙ ЗВІТ

Свобода пересування через адміністративний кордон з Кримом

19 червня 2015р.

Зміст

1. Резюме.....	3
2. Загальні відомості	3
3. Адміністративний кордон з Кримом.....	4
4. Законодавча база	5
5. Труднощі при перетині адміністративного кордону	6
5.1. Питання громадянства та паспортизації.....	6
5.2. Практичні наслідки введення вимог з оформлення документів.....	7
5.3. Припинення транспортного сполучення з Кримом	8
5.4. Випадки обмеження перетину адміністративного кордону для кримських татар та людей з проукраїнською позицією.....	9
Додаток 1. Карта адміністративного кордону між Херсонською областю та Кримом.....	11

1. Резюме

Встановлення Російською Федерацією в березні 2014р. де-факто контролю над Автономною Республікою Крим та м.Севастополь (надалі – Крим). негативно вплинуло на мирне населення, зокрема, на жителів Криму та внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з Криму.

Процес перетину лінії адміністративного кордону (АК) між Херсонською областю та Кримом значно ускладнився після вжиття заходів, що обмежують свободу пересування між материковою Україною і півостровом. Серед таких заходів – відкриття пунктів пропуску на АК органами влади Російської Федерації, невизнання Україною документів, виданих після анексії Криму, а також відміна автобусного та залізничного пасажирського сполучення з Кримом. Ці заходи особливо вплинули на найбільш вразливі та економічно незахищені групи населення.

Анексія Криму також мала серйозний вплив на правозахисників, кримських татар та інших осіб, що були затримані та допитані на АК або виселені з території півострова де-факто владою Криму.

2. Загальні відомості

Згідно з Конституцією України Крим є автономною республікою в межах унітарної держави Україна. Після розпаду Радянського Союзу в 1991р півострів став Автономною Республікою Крим у складі України, яка здобула незалежність. Після протестів Євромайдану та відсторонення від влади колишнього президента України Віктора Януковича 16 березня 2014р в Криму відбувся референдум. Понад 95% учасників референдуму проголосували за входження Криму до складу Російської Федерації. Цей референдум суперечить Конституції України та не визнається на міжнародному рівні. 18 березня 2014р Російська Федерація і так звана «Республіка Крим» підписали договір, за яким «Республіка Крим» попросила про прийняття до складу Російської Федерації, відповідно до Конституції Російської Федерації.¹ За цим Договором, Крим став суб'єктом Російської Федерації, і кордон між Кримом та Україною визнається Російською Федерацією як державний кордон. Після референдуму на території Криму почало впроваджуватись законодавство Російської Федерації, також було встановлено перехідний період до 01 січня 2015р.

Після проведення референдуму в березні понад 20 000 осіб переїхали з Кримського півострова на материкову Україну; з них близько 10 000 становлять кримські татари². Області та міста, що налічують найбільшу кількість переселенців з Криму – це м. Київ (4665 осіб), Львівська область (3042 особи), Одеська область (2043 особи), Київська область (крім м. Київ) (1217 осіб) та Миколаївська область (1160 осіб). Однак, справжні цифри, імовірно, є вищими, оскільки багато ВПО не хочуть офіційно реєструватися в державних органах та проживають або з друзями, або орендують житло без державної допомоги. Значна кількість ВПО здійснює регулярні поїздки між Кримським півостровом та материковою Україною. Люди, що постійно

¹ Відповідно до Статті 1 «Республіка Крим вважається прийнятою до Російської Федерації з дати підписання цього Договору. Прийняття Республіки Крим до Російської Федерації здійснюється відповідно до Конституції Російської Федерації, даного Договору, Федерального конституційного закону «Про порядок прийняття до Російської Федерації і утворення в її складі нового суб'єкту Російської Федерації та федерального конституційного закону про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим. <http://kremlin.ru/acts/20605>

² За даними Постійного представника Президента України в Автономній республіці Крим, що знаходиться у Херсоні, на 27 березня 2015р. 20 382 ВПО з Криму проживають на території материкової України, з них 6 835 жінок, 6348 чоловіків, 5624 дітей та 1575 осіб зареєстрованих як «інваліди та особи похилого віку»

проживають на півострові, також їздять на материкову частину, переважно, до Херсонської області для отримання різних адміністративних послуг, включно з оформленням проїзних документів.³

СММ була створена 21 березня 2014р Рішенням Постійної Ради ОБСЄ №1117, за яким СММ отримала завдання, зокрема, «встановлювати факти і повідомляти про них, реагувати на конкретні події і повідомлення про інциденти, в тому числі пов'язані з можливими порушеннями основних принципів і зобов'язань ОБСЄ», а також «моніторити і підтримувати дотримання прав і основних свобод людини, включаючи права національних меншин».⁴ Даний тематичний звіт пропонує загальний огляд ситуації зі свободою пересування через АК між Херсонською областю та Кримом. Звіт ґрунтується на даних спостережень СММ, розмовах з переселенцями з Криму, а також на інформації, отриманій від різних співрозмовників за межами Криму в період з квітня 2014р до березня 2015р.

3. Адміністративний кордон з Кримом

В рамках законодавства України адміністративний кордон існує для встановлення меж адміністративно-територіальних одиниць.⁵ На практиці сама лінія кордону, також відсутні перевірки чи будь-які інші обмеження пересування, і особи можуть вільно пересуватися по території всіх адміністративних одиниць України. Загальна протяжність АК між Херсонською областю та Кримом становить приблизно 171км, включно з відрізком близько 10 км, що проходить по Перекопському перешийку та Арабатській стрілці. Водна частина кордону має довжину близько 160,5км та проходить по Чорному морю, Азовському морю і прісноводній водоймі.

В кінці лютого 2014р Російська Федерація встановила свою присутність на АК, в тому числі в районах на території Херсонської області. У грудні 2014р військові відійшли від цієї території до теперішньої лінії АК між Херсонською областю та Кримом, залишивши ділянки землі на Арабатській стрілці, Чонгарі та півострові Ад. 14 березня 2014р українська влада створила свої пункти перетину на АК. На кожному з пунктів перетину існує нейтральна зона між українськими та російськими контрольними пунктами. З російськими військовими та прикордонниками на кримському боці немає контактів, крім візуальних. Ситуація з безпекою на АК залишається стабільною.

На даний час функціонують три сухопутні пункти пропуску, а саме, Чонгар, Каланчак та Чаплинка.⁶ Існуючі залізничні пункти перетину (для пасажирських поїздів) були закриті у зв'язку з припиненням залізничного сполучення в грудні 2014р. Єдиний вантажний потяг, що курсує через АК, відходить від залізничної станції Вадим (Чаплинка). На даний час відсутнє повітряне чи морське транспортне сполучення між Кримом та материковою Україною.⁷ На

³ За даними Державної Міграційної служби України з квітня 2014 року було надано всього 40 065 різних адміністративних послуг, в т.ч. з міграційних питань, особам з Криму у місцевих відділеннях Державної Міграційної служби. Більшість з них були надані в Херсонській та Київській областях.

⁴ Рішення Постійної Ради ОБСЄ № 1117. Розміщення Спеціальної Моніторингової Місії ОБСЄ в Україні. РС.ДЕС/1117, 21 березня 2014р.

⁵ Стаття 173 Земельного Кодексу України. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/print1428306880436825>.

⁶ Контрольний пункт Чонгар знаходиться за 162км на південний схід від Херсону на Європейському автошляху Е105, Каланчак – за 91км на південний схід від Херсону на Європейському автошляху Е97, а Чаплинка – за 87км на південний схід від Херсону на автошляху Т2202. З боку Криму працюють, відповідно, контрольні пункти Джанкой, Армянськ та Перекоп.

⁷ У квітні 2014р українська влада тимчасово закрила 27 пунктів пропуску через державний кордон у зв'язку з окупацією півострова, переважно, водні та повітряні пункти перетину кордону для в'їзду в Крим, відповідно до

контрольних пунктах працюють співробітники Прикордонної служби, ЗСУ, ДФС, Державної ветеринарної служби та СБУ. Серед працівників пунктів пропуску на АК не було помічено жінок, крім кількох – співробітниць митної служби.

4. Законодавча база

Право виїзду з власної країни та повернення до неї, а також свобода пересування всередині країни – це основне право людини, закріплене різними міжнародними інструментами в галузі прав людини.⁸ Свобода пересування є також одним з зобов'язань ОБСЄ.⁹ Уряд має право контролювати пересування на своїй суверенній території з метою захисту національної безпеки та громадського порядку. Однак, будь-яке обмеження свободи пересування повинно бути обґрунтованим, пропорційним та зумовлене необхідністю.

Конституція України передбачає, що Крим є невіддільною частиною України. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання гарантуються всім, хто на законних підставах перебуває на території України.¹⁰ Стаття 33 Конституції України передбачає, що обмеження свободи пересування можуть бути встановлені виключно законом.

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»¹¹ («Закон про ТОТ») громадяни України мають право на вільний та безперешкодний доступ до території Криму через визначені контрольні пункти після надання особистих документів, що посвідчують особу та громадянство України. Урядом України встановлена спеціальна процедура, щоб дати можливість громадянам України, які не мають необхідних документів, підтвердити своє громадянство та отримати такі документи.¹²

На початку 2015р прилегла до Криму територія на материковій Україні отримала статус державного кордону України.¹³ Відповідно до Постанови, дія статті 22 Закону України «Про державний кордон України»¹⁴, яка визначає прикордонну смугу та контрольовані прикордонні райони, поширюється на територію певних міст і районів на сході, півночі та півдні України.¹⁵

Розпорядження Кабінету Міністрів від 30 квітня №424-р «Про тимчасове закриття пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю». <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/424-2014-%D1%80>

⁸ Стаття 13 Загальної декларації прав людини, стаття 12 Міжнародної Конвенції про громадянські та політичні права, Стаття 2 Протоколу до Конвенції захисту прав людини та основоположних свобод, що гарантує певні права та свободи, крім тих, що включені до Конвенції та першого Протоколу до неї. 27 березня 2014р Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про підтримку суверенітету, незалежності, єдності та територіальної цілісності України в межах її міжнародно-визнаних кордонів (Резолюція ГА ООН 68/262 про «Територіальну цілісність України» A/RES/68/262).

⁹ Частина D Гельсінського Заключного акту (1975), Віденська зустріч держав 15 січня 1989, Документ Копенгагенської наради ОБСЄ 1990р.

¹⁰ Конституція України від 28 червня 1996р №.254k/96-ВР, <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

¹¹ Закон України від 15 квітня 2014 № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

¹² Постанова Кабінету Міністрів України №289 від 04 червня 2014р. «Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України» <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/289-2014-%D0%BF>

¹³ Постанова Кабінету Міністрів України №38 від 30 січня 2015р «Деякі питання підвищення рівня національної безпеки України» <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/38-2015-%D0%BF>

¹⁴ Закон України № 1777-XII «Про державний кордон України» від 04 листопада 1991. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

¹⁵ На півдні це Новотроїцький та Чаплинський райони Херсонської області.

04 червня 2015р Кабінет Міністрів України прийняв Постанову щодо перетину АК.¹⁶ Постанова визначає окремі контрольні пункти для автомобільного та залізничного транспорту та процедуру перетину АК з Кримом для громадян України, іноземців, осіб без громадянства і неповнолітніх.

5. Труднощі при перетині адміністративного кордону

5.1. Питання громадянства та паспортизації

Для громадян України до 16 років документом, що посвідчує особу, є свідоцтво про народження. Громадяни, яким виповнилось 16 років, повинні звернутись за отриманням національного (внутрішнього) паспорту.¹⁷ По досягненні 25 та 45-ти річного віку обов'язковим є вклеювання у паспорт нових фотографій. Особи, які досягли 18-ти річного віку, можуть отримати паспорт для поїздки за кордон. І внутрішні, і закордонні паспорти видаються органами Державної міграційної служби (ДМС) України.

Після того, як де-факто влада в Криму зайняла адміністративні будівлі на півострові, люди в Криму втратили доступ до багатьох українських державних послуг.¹⁸ Для того, щоб отримати новий паспорт чи вклеїти фотографію в існуючий, люди повинні їхати на материкову Україну, що передбачає додаткові витрати на транспорт та, в деяких випадках, проживання. Люди можуть звернутись до будь-якого з територіальних органів ДМС в Україні, включно з обласним відділенням у Херсоні та 18 районними відділеннями у Херсонській області. Один з таких територіальних підрозділів було створено у смт. Новотроїцьке для жителів Криму у зв'язку з близькістю до АК та до пункту пропуску Чонгар.

Російське громадянство було автоматично нав'язане громадянам України та особам без громадянства, які постійно проживали на території Криму, крім тих, які за період з 18 березня до 18 квітня 2014р заявили про намір зберегти українське громадянство чи залишитись без громадянства.¹⁹ Однак, як повідомлялось, в Криму функціонувало дуже мало місць, куди особа могла звернутись з відмовою про отримання російського громадянства, і в цих місцях зазвичай були дуже довгі черги. Не всі особи мали змогу подати заяву про відмову. Відповідно до російського законодавства люди, що не бажали отримати російське громадянство, вважалися іноземними громадянами. Примусове автоматичне набуття громадянства Російської Федерації громадянами України, що проживають в Криму, не визнається Україною, а також не вважається підставою для втрати громадянства України.

Різні джерела, серед яких ВПО та люди, що регулярно їздять в Крим, розповіли СММ, що без російського громадянства неможливо отримати соціальні виплати, купити чи продати нерухомість, влаштуватись на роботу чи вступити на навчання. Особи, які бажали працювати держслужбовцями, мусили відмовитись від українського громадянства; судді, вчителі, лікарі, міліціонери та військові були змушені отримати російські паспорти або, як повідомлялось,

¹⁶ Постанова КМУ від 04 червня 2015 № 367 «Про затвердження Порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї» <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248222450>

¹⁷ 31 березня 2015р Кабінет Міністрів затвердив спеціальну картку, яка має замінити внутрішні паспорти. Державна Міграційна служба України прогнозує, що паспорти у формі карток почнуть видавати з кінця 2015р. http://www.ukrinform.ua/eng/news/ukraines_internal_passports_to_be_replaced_with_cards_330233.

¹⁸ Наприклад, видача паспортів для виїзду за кордон та проїзних документів дитини, подовження дії та видача внутрішніх паспортів, видача паспортів замість втрачених, пошкоджених чи вкрадених, реєстрація місця проживання, видача свідоцтв про народження для дітей, народжених в Криму тощо.

¹⁹ Відповідно до договору між Російською Федерацією та так-званою «Республікою Крим».

вони втратили б роботу. Багато людей подали заявки на отримання російського паспорту, щоб забезпечити собі можливість вільно пересуватись між Кримом та материковою Україною. Паспорти для виїзду за кордон, видані фактичною владою Криму, недійсні для поїздок до країн Європейського Союзу та деяких інших країн. Таким чином, люди повинні отримувати українські чи російські закордонні паспорти для поїздок за кордон.

5.2. Практичні наслідки введення вимог з оформлення документів

В'їзд на територію материкової України з Криму за виданим в Криму російським паспортом неможливий, оскільки українська влада відмовилась визнавати документи, видані жителям Криму в період після втрати контролю над півостровом.²⁰ Внаслідок цього, багато осіб мають по 2 паспорти і користуються російськими паспортами, виданими в Криму, на підконтрольній Російській Федерації стороні АК та українськими паспортами на українській стороні. Реєстраційні номери автомобілів та відповідні документи, видані в Криму, також не визнаються, тобто вважаються недійсними.²¹

Громадяни України можуть перетинати АК з документом, що посвідчує громадянство України. Однак, СММ отримувала інформацію від осіб, що перетинали АК, що українські прикордонники запитували людей, чи вони мають російський паспорт, навіть після того, як вони пред'явили свій український паспорт. Після такого опитування проводились ретельні обшуки особистих речей. За словами очевидців, у деяких випадках українські прикордонники знищували російські паспорти. Людей також запитували про мету їх поїздки. В деяких випадках людей змушували повертатись до Криму. Люди не отримували письмових обґрунтувань рішень, прийнятих посадовими особами Прикордонної служби.

8 вересня 2014р Державна прикордонна служба України ввела вимогу для громадян України віком до 16 років щодо в'їзду та виїзду з Криму за паспортом громадянина України. Дане рішення, відповідно до пояснень Державної міграційної служби, було прийняте у зв'язку з тим, що свідоцтво про народження не посвідчує громадянство України, а Законом про ТОТ при перетині АК вимагається наявність документу, що посвідчує громадянство України. За інформацією, дана інструкція використовувалась тільки один день, оскільки адміністрація Прикордонної служби отримала величезну кількість скарг від подорожуючих, і була змушена наразі повернутись до старих правил проїзду. На даний час дітям віком до 16ти років не обов'язково мати паспорт і вони можуть подорожувати зі свідоцтвами про народження.²²

Іноземці та особи без громадянства повинні отримати спеціальні дозволи на в'їзд до Криму. Іноземці можуть в'їхати на територію материкової України лише через пункти перетину державного кордону, що є офіційно визнаними українською владою, пред'явивши дійсний паспорт зі штампом в'їзду, що підтверджує законність в'їзду та перебування особи на території України. Тим особам, що намагаються перетнути АК та в'їхати на територію з Криму, в'їзд не дозволяється. Іноземці, включно з громадянами Російської Федерації, повинні в'їжджати та виїжджати з України за закордонними паспортами.²³

²⁰ Відповідно до ч.3 статті 9 Закону України про ТОТ будь-який акт (рішення, документ), виданий владою, чи/та особами з де-факто влади Криму визнається недійсним та не створює правових наслідків.

²¹ <http://news.allcrimea.net/news/2015/1/5/gai-ukrainy-ne-priznaet-dokumenty-na-avto-vydannye-v-krymu-28734/>.

²² Згідно з Постановою № 367, громадяни України віком до 16ти років повинні мати нотаріально завірену згоду на перетин АК, якщо вони подорожують в супроводі одного з батьків чи іншої уповноваженої особи.

²³ Громадяни Російської Федерації, як і громадяни України, використовують внутрішні та закордонні паспорти. Донедавна російські громадяни могли здійснювати поїздки в Україну на основі своїх внутрішніх паспортів. Відповідно до нової Постанови №23 Кабінету Міністрів України від 30 січня 2015р "Про зупинення дії окремих

Відповідно до спеціальних інструкцій, отриманих Прикордонною службою у березні 2014р, громадяни РФ, чоловіки, віком від 17 до 55 років, підлягають спеціальним перевіркам та мають підтвердити мету візиту, інакше їм буде відмовлено у в'їзді в Україну. Загалом, молоді чоловіки, що перетинають АК, підлягають додатковим перевіркам з причин можливого залучення до терористичної та сепаратистської діяльності. Рішення дозволити перехід АК приймається на контрольному пункті АК через процедуру «фільтрації». Українські прикордонники і співробітники СБУ оцінюють подорожуючих, зокрема, за їх зовнішнім виглядом.

Особи, що постійно їздять в Крим на роботу, повідомили СММ про довгі черги та повільну процедуру перевірки документів по обидві сторони АК. На українській стороні відсутність чітко позначених митних зон (червоного та зеленого коридору) на пунктах перетину АК створює труднощі для подорожуючих. Різні співрозмовники, включно з самими прикордонниками, повідомили СММ про проблеми з корупцією на АК.²⁴ Люди, що перетинали АК розповіли СММ про випадки, коли українські прикордонники просили громадян України, які мають російські паспорти, видані в Криму, заплатити певну суму грошей, щоб отримати дозвіл на проїзд.

Як реакція на ці проблеми була створена платформа для співробітництва між Прикордонною службою та деякими громадськими організаціями, зокрема, Українською Гельсінською спілкою з прав людини. В результаті цієї співпраці такі проблеми, як неналежне виконання обов'язків працівниками прикордонної служби, знищення паспортів, відмови у в'їзді на територію материкової України та випадки корупції, як повідомлялось, зменшилися. Було розроблено спеціальний бланк для відмов в'їзду/виїзду з Криму, для того, щоб дати можливість особі оскаржити рішення.²⁵

5.3. Припинення транспортного сполучення з Кримом

В кінці грудня 2014р залізничне та автобусне пасажирське сполучення з Кримом було припинене.²⁶ 26 грудня 2014р Державна інспекція України з безпеки на наземному транспорті (Укртрансінспекція) прийняла рішення зупинити автобусні перевезення між материковою частиною України та територією Криму з міркувань безпеки. Після цього рішення 27 грудня 2014р Державна адміністрація залізничного транспорту України «Укрзалізниця» припинила пасажирські та вантажні перевезення між материковою частиною України та Кримом, і пасажирські потяги до Криму курсують до станцій Новоолексіївка і Херсон.

Припинення сполучення вплинуло на найбільш уразливі та економічно незахищені групи населення, наприклад, людей похилого віку, жінок, людей з малолітніми дітьми та студентів, що навчаються у Криму або на материковій Україні і хотіли відвідати родичів під час Різдвяних канікул. Людям похилого віку чи інвалідам не надається жодної допомоги та немає спеціальних пристосувань для них, також відсутня базова інфраструктура для людей, що

положень Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про безвізові поїздки громадян України і Російської Федерації», вони можуть перетинати кордон тільки за закордонними паспортами. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/23-2015-%D0%BF>.

²⁴ Наприклад, в ніч з 9 на 10 березня 2015р на пункті перетину Чонгар українські прикордонники вимагали хабар в розмірі близько 200 гривень від Архієпископа Симферопольського і Кримського УПЦ КП. http://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/28592-ukrayinski-prikordonniki-vimagali-xabar-vid-krimskogo-arxiyepiskopa-upc-kp.html

²⁵ Додаток 4 до Постанови №367

²⁶ Автобусне сполучення з частиною Донецької та Луганської областей було припинене 6 січня 2015р.

перетинають АК пішки, наприклад, туалети чи належне освітлення. У результаті відміни громадського транспорту до Криму люди повинні були долати великі відстані пішки, оплачувати таксі через АК за завищеними тарифами або подорожувати власним авто. Перехід АК пішки через нейтральну зону – це маршрут, протяжністю більш, ніж 2км, під час якого більшість людей несла багаж у дуже холодну погоду. Єдиними видами транспорту, дозволеними в межах нейтральної зони, були приватні автомобілі та маршрутні таксі, що незаконно здійснювали перевезення між материковою Україною та російськими КПП. Рішення про припинення залізничного та автобусного сполучення до Криму перед Новорічними та Різдвяними святами, що вступило в силу на наступний день після оголошення, серйозно вплинуло на свободу пересування громадян. Дана заборона створила хаос на пропускних пунктах і спричинила багатокілометрові затори як на боці Криму, так і на боці Херсонської області.

На даний час всі три пункти перетину АК можна перетнути пішки або на приватному авто. Автобусам не дозволяється перетинати АК, незалежно від того, чи вони приватні, чи державні, з Криму чи з материкової України. На вантажні перевезення через АК в обох напрямках дана заборона не вплинула.

5.4. Випадки обмеження перетину адміністративного кордону для кримських татар та людей з проукраїнською позицією

Внаслідок подій в Криму значна кількість правозахисників, журналістів, кримських татар та людей, які відкрито заявляли свої проукраїнські погляди, переїхала на материкову Україну. Деякі з них повідомили СММ, що вони не можуть повернутись назад, оскільки побоюються за свою безпеку. Серед них поширена думка, що є список осіб, яким заборонено в'їзд до Криму, з іменами українських офіцерів, учасників заходів за територіальну цілісність України, а також активістів, журналістів та кримських татар. Громадська організація, що допомагає ВПО з Криму в Західній Україні, повідомила СММ, що вони отримують телефонні дзвінки від кримських татар, які живуть у Криму, з проханням допомогти при виїзді з півострова, оскільки вони бояться бути заарештованими при спробі перетину АК.

Як повідомили СММ люди, які переїхали з Криму, російські прикордонники часто запитують громадян України чому в них немає російських паспортів. СММ дізналась про випадки, коли активістів та кримських татар детально опитували про мету їх візиту чи їхню діяльність, перш ніж дозволити їм проїхати. СММ отримала інформацію про інциденти на підконтрольній Росії стороні АК, коли людям, у яких на одязі або сумках було зображення прапора України чи інша символіка, задавали питання. Тих з людей, що мали українську національну символіку в автомобілях (наприклад, стрічки), просили прибрати їх, інакше їм буде заборонено в'їзд до Криму. Кілька співрозмовників заявили, що людей з мусульманськими символами та атрибутами обшукували.

22 квітня 2014р та 5 червня 2014р колишній Голова Меджлісу кримськотатарського народу та колишній лідер кримськотатарського національного руху, а також теперішній Голова Меджлісу отримали від органів влади Російської Федерації заборону на в'їзд до Криму на 5 років. 10 серпня 2014р заборону в'їзду на територію Російської Федерації отримав генеральний координатор агентства «Кримські новини», який також є радником голови Меджлісу з питань відносин з Туреччиною.

13 вересня 2014р голова Ревізійної комісії VI Курултаю кримськотатарського народу повідомив СММ про інцидент зі своїм затриманням, подорожуючи поїздом з Сімферополя до

Львова. На підконтрольній Росії стороні АК його примусили вийти з потяга, обшукали, а потім затримали на 2 години. Хоча це не був офіційний допит, йому задавали питання щодо причин його позиції проти влади Російської Федерації. Зрештою йому дозволили виїхати з Криму та продовжити шлях.

23 січня 2015р три кримськотатарські правозахисники, засновники та члени Комітету із захисту прав кримськотатарського народу, були затримані на кордоні при виїзді з Криму на пункті пропуску Армянськ. За словами одного з активістів, перетинаючи АК зі сторони, підконтрольній Росії, офіцери Російської Федерації паспортного контролю пункту пропуску Армянськ затримали його на кілька годин. Після допиту представниками Федеральної міграційної служби Сімферополя його відвезли до адміністративного суду Армянська для участі у слуханні. Того ж дня суд виніс рішення встановити штраф у розмірі 2000 рублів, після чого депортувати його з території Російської Федерації у зв'язку з порушенням міграційного законодавства Російської Федерації.

Додаток 1. Карта АК між Херсонською областю та Кримом

